

УДК 378(477.43)(09)

В.В.Галатир, В.Д.Коцюк

**Університетське життя у м. Кам'янці-Подільському в 1918 р.
на сторінках часопису “Життя Поділля”
(до 100-річчя відкриття Кам'янець-Подільського Державного
Українського Університету)**

Досліджується питання про університетське життя в листопад-грудні 1918 р. та функціонування Кам'янець-Подільського державного українського університету, діяльність студентського та професорського контингенту, особливості навчального процесу, найбільш активні діячі в освітній та громадській сфері вишу м. Кам'янець-Подільського за публікаціями розміщеними на шпальтах газети “Життя Поділля”. Із неї визначено, що запис слухачів на лекції із гістології, історії української мови та літератури проходив тривалий час, друкувались тексти лекцій які можна було придбати в бібліотеці, гостро стояло питання їх видання саме на українській мові, побачено, що мовне питання стало наріжним каменем, через який виник і неприємний інцидент із вибуттям студента Таранухіна; що велика увага приділялася громадським заходам, проведенням літературних вечорів, організації хору та музичних колективів, духового оркестру, окремим питанням було фінансове, існували проблеми із оплатою за навчання, проте малозабезпеченим студентам надавалась допомога, здібні – забезпечувались стипендіями. З'ясовано що перше навчальне півріччя тривало 2 місяці й “Різдвяні вакації” тривали до 28 січня, після чого було повноцінно продовжено II півріччя навчального року.

Ключові слова: Кам'янець-Подільський державний український університет, “Життя Поділля”, Подільська губерньська управа, Подільське українське товариство “Просвіта”, Л. Білецький, А. Животко, університетська бібліотека, університетське життя.

22 жовтня 2018 р. виповнюється 100 років з часу заснування першого на Поділлі вищого навчального закладу, де лекції читались українською мовою – Кам'янець-Подільського державного українського університету. Зважаючи на урочистості, що відбувались під час святкування відкриття вишу, не меншою необхідністю наразі є проведення на найвищому рівні заходів пов'язаних із відзначенням столітнього ювілею. Моральним обов'язком кожного випускника різних років навчання є долучення до святкувань і по мірі можливості внесення свого вкладу в подальший загальний поступ вузу. Зі свого боку, до уваги дослідників подається розвідка, яка доповнить уже існуючі наукові доробки про історію університету. Безперечно найбільше уваги та зусиль в розкритті подій та фактів з історії вищої освіти у Кам'янець-Подільському в своїх статтях та монографіях, збірниках документів, матеріалах приділив О. Завальнюк¹. Також історію Кам'янець-Подільського університету досліджували

А. Копилов, І. Тюрменко та ін.²

Проте, деякі факти про перебіг університетського життя в перші місяці функціонування 1918 р. мало відомі. Тому метою дослідження є висвітлення діяльності студентського та професорського контингенту, особливості навчального процесу та визначення найбільш активних особистостей в університетському житті Кам'янець-Подільського в листопаді-грудні 1918 р. за публікаціями розміщеними на шпальтах газети “Життя Поділля”.

Після святкового відкриття університету про урочисті заходи на своїх сторінках почали публікувати ряд місцевих й всеукраїнських газетних видань. Не залишилась й осторонь створена 15 грудня 1918 р. з ініціативи Подільської губернської управи та при підтримці Подільського українського товариства “Просвіта” щоденна незалежна, демократична газета “Життя Поділля”. Газета виходила “при найближчій участі д. професорів Кам'янець-Подільського державного українського університету і відомих Українських діячів”, редагував її до 1919 р. приват-доцент Л. Білецький – український літературознавець, доктор філології, президент Української вільної академії наук (1948–1952 рр.). Закінчивши екстерном Київську класичну гімназію, у Київському університеті під керівництвом професора В. Перетца вивчав російську та українську літературу і після завершення навчання був залишений для підготовки до професорського звання. Навесні 1918 р. успішно склав магістерські іспити, які давали йому право провадити викладацьку роботу у вищій школі в якості приват-доцента. Зайнявши відповідну посаду в Кам'янець-Подільському державному українському університеті на кафедрі української літератури отримав доручення викладати обов'язковий навчальний курс. Паралельно займався редакторською роботою в місцевій пресі³.

“Життя Поділля” видавалось у друкарні Подільської губернської народної управи, мало наскрізну нумерацію чисел, з № 49 газета виходила із дозволу військової цензури. У статті новоствореного часопису професор В. Біднов зазначав: “Ми не знаходимо такого органу, що б допомагав нам і нашій справі, і тому-то місцеве українське громадянство, дбаючи про інтереси українського народу..., об'єднується кругом власного органу...”, а також наголошував на демократичній позиції видання, яке мало намір підтримувати інтереси “всєї демократії без різниці національності, мови, віри”. З № 56 газета перейшла під опіку комітету українських соціалістичних партій (з № 93 – соціалістичного комітету) і з № 67 це було задекларовано у підзаголовку опозиційного часопису – “соціалістична газета”. Фактичним редактором видання у цей час був М. Грушевський, а секретарем редакції – А. Животко (в подальшому громадський та політичний діяч, педагог, дослідник історії української преси, книгознавець, активний діяч української партії соціалістів-революціонерів, член Центральної Ради, разом з урядом УНР перебував у м. Кам'янець-Подільський, виконував обов'язки секретаря газети “Життя Поділля”, тоді ж у місцевій пресі друкував низку статей, присвячених дитячій літературі, активно співпрацював з міністром освіти УНР, ректором І.Огієнком)⁴.

З приходом у квітні 1919 р. радянської влади, редакція “Життя Поділля” щиро її вітала, однак продовжувала обстоювати національні права українського народу, через що почала зазнавати ідеологічного тиску. З цього приводу в газеті з’явилася стаття члена губернської управи С. Іваницького “Юпітере, ти гніваєшся, значить ти не прав”. Через день після її виходу діяльність часопису було припинено з наказу голови революційного комітету М. Барана (у останньому числі цей наказ було подано на місці передової статті у жалобній чорній рамці, це число було конфісковано). Останнє число № 114 датоване 10 травня 1919 р.⁵.

Наразі повне зібрання номерів знаходиться у відділі формування та використання газетних фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. На шпальтах газети “Життя Поділля” інформація із досліджуваної проблематики подавалась зазвичай окремо на третій або четвертій сторінках. Про усі актуальні новини читачі дізнавались із рубрики “З університетського життя”, яка спочатку друкувалась самостійною колонкою, а згодом розміщувалася в рубриці “Місцева хроніка”.

Саме із неї дізнаємося, що із початком навчального процесу з 1 листопада 1918 р. лекторські аудиторії були заповнені слухачами. На історико-філологічному факультеті професор І. Огієнко читав історію української мови, професор Біднов – історію української церкви, та історію братств, професор Петр – античну метрику, грецьку мову для початківців, приват-доцент Білецький – історію української літератури, методологію української літератури, приват-доцент Драй-Хмара – історію польської мови та практичні заняття з предмету, професор Бучинський на природничому факультеті – гістологію. Не читались лекції з історії України, методологію історії, психології, вступу до філософії на історико-філологічному факультеті. Богословський факультет не функціонував, там ще створювалися окремі кафедри, а студенти слухали обов’язкові лекції на історико-філологічному факультеті. Загальна кількість студентів перевищувала 400 осіб, з них 140 навчалися на історико-філологічному факультеті, інші відповідно на природничому та богословському⁶.

12 грудня на зібранні студентів університету було оголошено резолюцію: “Студентство Кам’янець-Подільського Державного Українського Університету висловлює своє глибоке обурення з приводу останніх подій у Львові, коли польська чорна сотня зчинила небувалий єврейський погром, а також зі сказаною лютістю вирізала 70 українських родин. Євреї постраждали тільки за те, що йшли поруч з українцями й одмовились лічитись надалі “поляками іудейського закону”. Це останнє шкодило полякам бо зменшувалась їх номінальна кількість в східній Галичині, а разом з тим і шанси на панування над українцями. Плямуючи ці незвично ганебні, навіть серед сумних обставин нашого часу, вчинки, студентство щиро переконане, що цим чорна сотня не задушить потягу до волі у пригноблених націй і всі справжні демократи, бачучи, де правда, тим швидче стануть проти чорних сил, проти своїх та чужих гетьманців, щоб знищивши цих ворогів демократії, утворити щиро демократичний

лад”. До 300-літнього ювілею української граматики Мелетія Смотрицького університет планував у найближчі місяці її перевидання. До іншого 300-річного ювілею – створення п’єси “Трагедія, або Візерунок смерті пресвятого Іоанна Хрестителя...” галицько-подільського письменника Я. Гаватовича відбувалась підготовка до студентської вистави-драми – “Смерть Івана Хрестителя”, де “одводилась щиро народня українська стихія, дієві люди говорили народною українською мовою”⁷. В останні місяці 1918 р. практичні заняття з гістології (розділ біології, що вивчає будову тканин живих організмів) відбувались тричі на тиждень із 11.00 до 13.00 год. В грудні інструктор губернського музичного відділу В. Бесядовський організував світський студентський чоловічий хор, метою якого було студіювання української пісні, а прибуток із концертів жертвувати бідному студентству. Зважаючи на актуальність в той час французької мови для усіх бажаючих студентів різних факультетів було розпочато читання лекцій із даної мови професором Г. Ватичем. У зв’язку із “храмовим святом” 6 грудня о 9.00 год. в університетській церкві було проведено Богослужіння. Крім цього кожної неділі служили літургію о 9.30 год. 16 грудня відбулись вибори до загальної студентської ради. Проте на них голосували лише українські студенти, нацменшини відмовились пояснюючи це тим, що на загальних зборах студентства не зрозуміли тлумачення вислову “Чотирьоххвостка” (традиція – Авт.). В університетській бібліотеці функціонувала студентська секція політичної партії самостійників-соціалістів під керівництвом студента І. Білінського, де бажаючі могли ознайомитися із програмою та записатись в лави даної партії. 17 грудня о 17.00 год. відбулось надзвичайне зібрання ради української громади студентів, при університеті організувався духовий оркестр. Цього ж дня студентську їдальню відвідав ректор І. Огієнко. Він запропонував якнайшвидше взяти її та гуртожиток під опіку студентської ради⁸.

Незможні студенти зі всіх факультетів організувавши гурток репетиторів надавали уроки по всіх предметах середньої школи. Для допомоги у цьому та для підготовки студентства у грудні при університетській бібліотеці відкрили студентську читальню. Тут знаходились всі провідні видання української, російської та іншої зарубіжної преси. 18 грудня закінчились вибори до студентської ради. В загальну раду старост пройшов список “Українського соціалістичного блоку”. А з 20 грудня розпочалась екзаменаційна сесія⁹.

19 грудня відбулось засідання професорської ради із представником від загальної студентської ради старост Аркадієм Животко. Студентів родом із Кам’янецького повіту, які потребували допомоги чи стипендії підтримувала повітова управа після відповідних звернень. В таких важких фінансових умовах відповідно мала місце фінансова заборгованість за навчання. Тому студентам, які не оплатили навчання за осінній семестр пропонували або внести платню бухгалтерові університету або написати заяву ректору про звільнення від оплати. 22 грудня відбулись загальні збори української студентської громади, де в порядку денному значилась доповідь представників київського студентства. У своїй доповіді студент Олександрович з’ясував яка участь українського

студентства була в революційні часи, в період гетьманату. Далі окреслив підготовчу роботу до повстання, спротив у Києві в часи облоги, й далі до приходу Директорії УНР. Наступною була доповідь студента Чудинова, в якій він змалював організацію “Українського студентського Січового полку”. Після доповідей пройшли цікаві дискусії й було винесено наступні резолюції: доручити раді громади організацію сотні та призначити тимчасового сотника¹⁰.

Викладачі не залишаючись осторонь студентських проблем на засіданні ради професорів університету 19 грудня ухвалили рішення надати фінансову допомогу студентам Любинському Леоніду (100 крб.), Цішковському Тодосію, Кошельнику Юхиму, Бочковському Віктору, Бочковському Миколі, Мельнику Володимирі (по 40 крб.). Поряд з періодичною фінансовою допомогою при університеті існували стипендії: чотири по 1200 крб. на рік уродженцям Ямпільського повіту “імені Ямпільської земської управи”; одна стипендія – звільнення від оплати за навчання “імені спілки службовців Подільської губернської земської управи” одному із найздібніших студентів; одна – звільнення від оплати за навчання “імені І. Огієнка”¹¹.

Відзначалось, що ще й в грудні продовжували надходити вітальні телеграми з нагоди відкриття університету. Так, 21 грудня в телеграмі від генерального консула української держави у Москві О. Кривцова йшлося: “Позбавлений можливості бути присутнім при відкритті Кам’янець-Подільського Державного Українського Університету, висловлюю від себе і від моїх співробітників привітання й щире побажання найкращої майбутності новому огнищу Української культури”. Викладачі та керівництво університету долучались й до сумних подій. Наприкінці 1918 р. пані Максимова висловлювала подяку І. Огієнку за те, що представники університету прийняли участь у похоронній процесії її доньки, студентки Марії Максимової. У вдячність за це магі асигнувала 300 крб. на допомогу іншим хворим студентам університету¹².

22 грудня на зборах ради студентських старост обрали президію ради та голову – студента В. Зав’ялова, товаришем голови Н. Білінського, писарем й скарбником В. Дуткевича. Адміністрація університету запрошувала студентів природничого факультету записуватись на лекції із гістології, історії української мови та літератури у декана Бучинського. 25 грудня ввечері делегати Київського студентства та 12 студентів Кам’янецького університету вирушили на візит-відповідь із Кам’янца до Києва. Президія ради студентських старост зверталася до редактора часопису “Подольської Мислі” вказуючи на невідповідність дійсності висвітлення в постанові тимчасової ради студентських старост про діяльність І.Огієнка та його відношення до зібрання студентів, абсурдність думки кореспондента про негативне відношення ради професорів до студентів, студенти звертали увагу громадськості що російськими часописами міста дуже часто розміщуються неправдиві відомості про студентське життя¹³.

Із 25 грудня в університетській бібліотеці з 6.00 до 20.00 год. можна було купити або передплатити видання лекцій з історії української мови професора І. Огієнка за 4 крб., та лекції по історії української літератури професора Л. Бі-

лецького за 2 крб., що були надруковані студентським видавничим комітетом. Мали й місце різноманітні неприємні ситуації. Так, наприкінці грудня до кабінету ректора на прийом завітав студент Володимир Таранухін (дворянин). Зайшовши в шапці й знявши її лише згодом в кабінеті, він подав прохання, й заложивши руки в кишені “зачіпним” тоном заявив: “Я ухожу от вас в настоящий університет”. На здивоване запитання І. Огієнка через що студент ображає українську інституцію Таранухін додав: “Потому что в Харьковском Университете, куда я ухожу лекции читают по русски а не по-украински...”. До кінця року в університет так і не прибули для викладання професори зі Львова у визначений їм строк до 5 листопада, тому було вирішено відрядити на їх пошуки урядовця університету. Поїздка не дала ніяких результатів, не було знайдено ні одного із призначених професорів. Урядовець доручив зайнятися цим питанням Львівському й Тернопільському повітовим комісарам, а І. Огієнко для вирішення проблеми їздив до Києва. 28 грудня закінчилась вичитка лекцій на всіх факультетах за I півріччя 1918–1919 рр. й розпочались громадські заходи. Так, 29 грудня в приміщенні університету влаштувалась літературно-вокальна вечірка. У програмі була доповідь А. Животко, гра на скрипці Москвичіва, декламація Бутовської, співи Савицького, хор й інші номери. 50% від прибутку переказувались жертвам боротьби з гетьманською владою, інші 50% – українській громаді. Виручку отримували шляхом продажу квітів по 1 крб. які можна було придбати в університетській бібліотеці. Перед початком В. Туркало виконала на роялі “Ще не вмерла Україна”, А. Животко прочитав свій нарис про Лесю Українку, Бутовська зробила мелодекламацію віршів О. Олесея під супровід роялю, вразили публіку пісні Савицького. Після концерту відбулись танці, в перервах співала частина хористів національного хору під диригуванням Бутовського. Було вирішено влаштувати подібні вечірки й у Різдвяні свята. Загалом на вечірці зібрали 181 крб. 20 коп. й передали їх до редакції газети “Життя Поділля” для пересилки у фонд родинам загиблих козаків під Києвом¹⁴.

При університеті функціонував гуртожиток й їдальня. В грудні 1918 р. обід коштував 3–4 крб., для незаможних студентів – 2 крб., в гуртожитку проживало близько 35 студентів, оплата становила 25 крб. на місяць.

Рада студентських старост через Всеукраїнський національний союз привітала встановлення влади Директорії УНР телеграмою: “Рада... вітає світлих борців за ранок життя України. Хай живе самостійна Українська Народна Республіка”. Не залишаючись осторонь військового питання формувалася кам’янецька сотня студентського полку січових стрільців. В сотню могли записуватись студенти, учні середніх шкіл і курсів для дорослих, як військово-визвольні, так і звільнені від військової служби. Запис проводився в помещанні-канцелярії осавула сотні Куземи в кімнаті № 1 студентської бурси (гуртожитку) або в писаря Кошельника на перервах між лекціями¹⁵.

Студентів історико-філологічного факультету, що записались у декана на прослуховування лекцій могли отримати лекційні книжки в канцелярії універ-

ситету у секретаря по студентським справам. Було закінчено організацію студентського світського чоловічого хору під керівництвом В. Безядовського, загалом записалось 45 чоловік. Співи планувалось розпочати після Різдвяних свят. 30 грудня о 16.00 відбулись збори математиків. В порядку денному зазначалися вибори відділової Ради, утворення науково-математичного гуртка. Він мав на меті лише культурно-просвітну діяльність. Проте згодом було вирішено не вибирати раду, а обрати організаційну комісію якій надати право скликати загальні збори студентів-математиків. У тимчасову раду увійшли: Січинський, Лозанова, Терлецький, Квасницький, Гальперін¹⁶.

Рада студентських старост вирішила видавати лекції лише українською мовою, а описаний вище вчинок студента Таранухіна вважати образливим і довести про нього до відома всіх вищих шкіл в Україні, слідом рада професорів на своєму засіданні також постановила друкувати лекції виключно українською мовою¹⁷.

31 грудня відбулось засідання ради природничого факультету на якому вирішили не зважати на рішення ради професорів та ради студентських старост видавати лекції виключно українською й друкувати матеріали по гістології ще на російській мові. Для бажаючих придбати лекції запис проводила студентка Більчанська в читальні університету й коштували вони 10 крб.¹⁸.

На завершення 1918 р. вирішувались незавершені нагальні справи: рада професорів зверталася до студентства погасити фінансову заборгованість за навчання, студентів історико-філологічного та природничого факультетів просили здати фотокартки, всім студентам до канцелярії подати свої точні особові дані та адресу, студентів народжених 1899 р. подати заяви про видачу їм посвідчень для одержання відстрочки від військової служби¹⁹. Різдвяні “вакації” було оголошено до 28 січня й з цього дня розпочиналось друге півріччя навчання²⁰.

Таким чином, для дослідників періодичне джерело “Життя Поділля” є достатньо інформативним. Зважаючи на окрему рубрику “З університетського життя” ми можемо дізнатись про перебіг актуальних справ та навчальний процес і громадську діяльність студентства та професорів Кам’янець-Подільського державного українського університету. В цей час студентська рада була дієвим та ефективним самоорганізованим органом, регулярно у виші відбувалися Богослужіння, університет був одним із центрів політичного життя, при ньому утворилась військова організація “Січовий полк”, незможні студенти змушені були підпрацьовувати репетиторством, надаючи уроки бажаючим із середньої школи. Найактивнішими серед студентства були А. Животко, а серед професорсько-викладацького складу – І.Огієнко та Л. Білецький. Загалом визначена проблематика є досить перспективною, тому планується і надалі розвивати її в наукових розвідках.

Примітки

1. Завальнюк О. З історії Кам’янець-Подільського державного українського університету // Етнічна історія народів Європи: зб. наук. пр. / [відп. ред. А.Г. Слюса-

ренко, І.Ф. Курас]. Київ, 2000. Вип. 6. С. 68-73; Завальнюк О. Ідея соборництва в практичній діяльності українських університетів (1918–1920 рр.) // Україна Соборна: зб. наук, статей. Київ: Ін-т іст. Укр. НАН Укр., 2005. Вип. 2. Ч. II. С. 282-293; Завальнюк О. Від ідеї до спроби заснування Кам'янець-Подільського державного університету в добу Української Центральної Ради (січень-квітень 1918 р.) // Етнічна історія народів Європи: зб. наук. пр. / [Відп.ред. В.Ф.Колесник]; Київський національний ун-т імені Тараса Шевченка. Київ: Унісерв, 2009. Вип. 30. С. 27-32; Завальнюк О. Заснування українських університетів в Києві і Кам'янці-Подільському (1917–1918 р.) // Народознавчі зошити: двомісячник Інституту народознавства НАН України. Львів, 2001. Ч. 3 (39). С. 439-443; Завальнюк О. Збудування університету у Кам'янці-Подільському (1918 р.) // Краєзнавство: науковий журнал. Київ, 2000. № 1-2. С. 201-208; Завальнюк О. З історії заснування національних університетів (листопад 1917–серпень 1918 р.) // Історична і політична науки та практика в Україні / Ін-т політ. і етнонац. дослідж. імені Ф. Кураса; [Голова редкол. Б.Є. Патон]. Київ: Парламент, вид-во, 2009. С. 283-298; Завальнюк О.М. Утворення і діяльність державних українських університетів (1917–1921 рр.): монографія. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2011. 644 с.; Свято відкриття Кам'янець-Подільського державного українського університету: Дослідження. Документи. Матеріали / Укладач, автор переднього слова і досліджень О.М.Завальнюк. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2008. 280 с.

2. Копилов А.О., Завальнюк О.М. Кам'янець-Подільський український університет: від ідеї заснування до ліквідації (1917–1921 рр.) // Укр. іст. журн. 1999. № 4. С. 41-50; №5. С. 26-36; Копилов А. Професор І.І. Огієнко – ректор Кам'янець-Подільського державного українського університету // Тези доповідей науково-теоретичної конференції “Духовна і науково-педагогічна діяльність І.І. Огієнка в контексті українського національного відродження” (до 110-річчя від дня народження). Кам'янець-Подільський, 1992. С. 3-7; Тюрменко І. Відкриття Кам'янець-Подільського державного українського університету в спогадах Микити Шаповала // Духовна і науково-педагогічна діяльність І. Огієнка (1882–1972) в контексті українського національного відродження: наук. доп. II Всеукр. наук.-теорет. конф. Кам'янець-Подільський; Київ, 1997. С. 93-97.

3. Ільницький М.М. Білецький Леонід Тимофійович та його концепція поступу українського літературознавства // Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2003. 688 с.

4. Голобуцький П. В. Животко Аркадій Петрович // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2005. 672 с.

5. Чубай У. Українські періодичні видання м. Кам'янця-Подільського 1918 р.: історико-типологічний аспект // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка. Львів, 2007. Вип. 31. С.258-266; Голобуцький П.В. “Життя Поділля” // Енциклопедія історії України. Київ: Наукова думка, 2005. Т. 3: Е-Й. С. 159.

6. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 15 грудня. № 1. С. 2.

7. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 17 грудня. № 2. С. 4.

8. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 19 грудня. № 4. С. 4.

9. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 21 грудня. № 5. С. 2.
10. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 22 грудня. № 6. С. 2.
11. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 24 грудня. № 7. С. 2.
12. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 25 грудня. № 8. С. 2.
13. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 27 грудня. № 10. С. 3.
14. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 26 грудня. № 9. С. 4.
15. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 28 грудня. № 11. С. 3.
16. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 29 грудня. № 12. С. 3.
17. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 31 грудня. № 13. С. 4.
18. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 1 січня. № 14. С. 4.
19. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 4 січня. № 16. С. 4.
20. З університетського життя // Життя Поділля. 1918. 3 січня. № 15. С. 4.

Vitalii Galaty, Volodymyr Kocyuk

University life in Kamyanets-Podilsky in 1918

on the pages of the magazine “Life of Podillya”

(to the 100th anniversary of the opening of the Kamyanets-Podilsky State Ukrainian University)

The University life in November-December 1918 and the functioning of the Kamyanets-Podilsky State Ukrainian University, the activities of the student and professorial contingent, the peculiarities of the educational process, and the most active figures in the educational and public sphere of the city of Kamyanets-Podilskiy based on published publications are researched. on the pages of the newspaper “Life of Podillya”. It has been determined that the recording of listeners for a lecture on histology, the history of the Ukrainian language and literature took place for a long time, printed texts of lectures that could be purchased in the library, the issue of their publication was sharply in the Ukrainian language, it was seen that the linguistic question became the cornerstone, through which an unpleasant incident arose with the dismissal of student Taranukhin; that a lot of attention was paid to public events, conducting literary evenings, organizing chorus and music groups, orchestras, a separate issue was financial, there were problems with payment for education, but poor students were provided with assistance, capable – provided with scholarships. It was found out that the first six months of training lasted for 2 months and “Christmas vacations” lasted until January 28, after which the second half of the academic year was fully extended.

Keywords: Kamyanets-Podilskiy State Ukrainian University, Podillya Life, Podillya Governor's Office, Podilsky Ukrainian Society Prosvita, L. Beletsky, A. Zhivotko, University Library, University Life.

В.В.Галатыр, В.Д.Коцюк

**Университетская жизнь в г. Каменец-Подольском в 1918 г.
на страницах газеты “Жизнь Подолья”
(к 100-летию открытия Каменец-Подольского государственного
украинского университета)**

Исследуется университетская жизнь в ноябре-декабре 1918 г. и функционирование Каменец-Подольского государственного украинского университета, деятельность студенческого и профессорского контингента, особенности учебного процесса, наиболее активные деятели в образовательной и общественной сфере вуза м. Каменец-Подольского по публикациям размещенными на страницах газеты “Жизнь Подолья”. Из нее известно, что запись слушателей на лекции по гистологии, истории украинского языка и литературы проходил длительное время, печатались тексты лекций, которые можно было приобрести в библиотеке. Остро стоял вопрос их издание именно на украинском языке, замечено, что языковой вопрос стоял остро, потому и возник неприятный инцидент с выбытием студента Таранухина. Большое внимание уделялось общественным мероприятиям, проведением литературных вечеров, организации хора и музыкальных коллективов, духового оркестра, отдельным вопросом было финансовое положение, существовали проблемы с оплатой за обучение, однако малообеспеченным студентам предоставлялась помощь, способные – обеспечивались стипендиями. Выяснено что первое учебное полугодие длилось 2 месяца и “Рождественские каникулы” продолжались до 28 января, после чего начиналось полноценное II полугодие учебного года.

Ключевые слова: Каменец-Подольский государственный украинский университет, “Жизнь Подолья”, Подольская губернская управа, Подольское украинское общество “Просвіта”, Л. Белецкий, А. Животко, университетская библиотека, университетская жизнь.

Одержано 1 вересня 2017 року